

Nr 251.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående dyrtidstillägg å vissa livräntor m. m. i anledning av olycksfall eller yrkessjukdom; given Stockholms slott den 8 maj 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 maj 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, social- och kommunikationsdepartementen fråga om dyrtidstillägg å vissa livräntor m. m. i anledning av olycksfall eller yrkessjukdom samt anför därvid.

För flertalet av dem, som av statsmedel äga uppbära livränta eller annan kontant ersättning på grund av olycksfall eller yrkessjukdom, regleras rät-

ten till dyrtidstillägg å sådan ersättning genom förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m. Förordningen trädde i kraft den 1 januari 1944 — tidigare gällde förordningen den 19 december 1941 (nr 942) i samma ämne — och skulle gälla till och med den 31 december 1945 men har successivt givits fortsatt giltighet, senast genom förordning den 28 mars 1947 (nr 108), varigenom giltighetstiden utsträckts till utgången av år 1948.

Jämlikt förordningen den 30 juni 1943, nr 449, utgår under vissa förutsättningar dyrtidstillägg till den som äger rätt till bland annat livränta enligt någon av vissa i förordningen uppräknade lagar eller författningar. Har Konungen förordnat, att ersättning skall utgå enligt grunderna i någon av ifrågavarande lagar och författningar, skall dyrtidstillägg utgå även å sådan ersättning. Såsom förutsättning för att dyrtidstillägg skall utgå gäller — utom beträffande vissa under militärtjänstgöring skadade eller deras efterlevande — att livräntan föranletts av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1941 och att den skadades arbetsförmåga är nedsatt med minst tre tiondelar. Dyrtidstillägget utgår med 20 procent av livräntans belopp; dock att vissa under militärtjänstgöring skadade och efterlevande till dem äro berättigade till dyrtidstillägg med 40 procent.

Vid 1945 års riksdag upptogs till behandling frågan om dyrtidstillägg å vissa av staten bekostade livräntor, beträffande vilka bestämmelser om sådant tillägg då saknades. I skrivelse den 19 maj 1945 (nr 274) hemställde sålunda riksdagen i anledning av en inom andra kammaren väckt motion (nr 4) och under åberopande av vad som anförts i andra lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande (nr 44), att Kungl. Maj:t ville *dels* bemyndiga järnvägsstyrelsen att av statens järnvägars trafikmedel i enlighet med grunder som Kungl. Maj:t fastställde utbetala dyrtidskompensation åt personer, som uppbure livräntor från staten enligt lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift, *dels ock* föranstalta om utredning angående beredande av sådan kompensation åt personer, som på annan grund uppbure livräntor såsom skadestånd från staten, samt vidtaga av utredningen påkallade åtgärder.

Vidkommande livräntetagare enligt 1886 års lag bemyndigade Kungl. Maj:t järnvägsstyrelsen genom beslut den 26 oktober 1945 att, räknat från och med den 1 juli 1945, tills vidare till och med den 31 december 1946 till den, som uppbure livränta från staten enligt nämnda lag, av statens järnvägars trafikmedel utbetala dyrtidstillägg med 20 procent av förmånens belopp, dock icke å den del av livräntan som överstege 2 000 kronor. Härvid skulle iakttagas att dyrtidstillägg icke finge utgå å livränta som föranletts av skada, vilken inträffat efter den 31 december 1940 eller uppenbarligen medfört mindre nedsättning i den skadades arbetsförmåga än med tre tiondelar. Bemyndigandet avsåg icke livränta, som jämlikt 1886 års lag utginge till förutvarande befattningshavare hos statens järnvägar eller till änka eller barn efter sådan befattningshavare. Genom särskilda beslut, se-

nast den 30 juni 1947, har Kungl. Maj:t förlängt ifrågavarande bemyndigande att gälla tills vidare till utgången av år 1948.

I fråga om övriga i förutnämnda riksdagsskrivelse avsedda livräntetagare verkställdes inom finansdepartementet en utredning, som gav vid handen, att staten — bortsett från pensioner till vissa under militärtjänstgöring skadade förutvarande beväringmän, beträffande vilka frågan om dyrtidskompensation icke ansågs vara av beskaffenhet att behöva underställas riksdagens prövning — bekostade omkring sjuttio livräntor eller liknande understöd på grund av olycksfall eller yrkessjukdom, för vilka bestämmelser om dyrtidstillägg saknades. Av utredningen framgick vidare, att ifrågavarande ersättningar vanligen utgingo på grund av laga kraftvunnen dom eller sådan dom i förening med riksdagsbeslut eller enbart på grund av riksdagsbeslut, stundom även på grund av avtal eller avtal i förening med riksdagsbeslut. Såvitt kunnat utrönas hade vid fastställandet av ersättningsbeloppens storlek icke i något fall hänsyn tagits till att penningvärdet i en framtid kunde komma att undergå förändringar.

I proposition nr 252 till 1946 års riksdag hemställde Kungl. Maj:t där- efter om riksdagens bemyndigande att i huvudsaklig överensstämmelse med ett i propositionen framlagt förslag utfärda bestämmelser angående dyrtidstillägg å nu berörda livräntor och därmed jämförliga ersättningar att utgå från och med den 1 juli 1946 tills vidare till och med den 31 december 1947. Förslaget innebar, att dyrtidstillägg å ersättningarna skulle utgå med 20 procent av förmånens belopp. Ersättning, vilken fastställts att utgå på grund av skada som inträffat eller sjukdom som yppats efter den 31 december 1940 eller uppenbarligen medfört mindre nedsättning i den skadades eller sjukas arbetsförmåga än tre tiondelar, skulle emellertid icke berättiga till dyrtidstillägg. Icke heller skulle sådant tillägg utgå, om ersättning på grund av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1941 fastställts genom beslut efter sistnämnda dag och uppenbarligen beräknats med hänsyn till levnadskostnaderna å fastställsedagen. Vidare skulle dyrtidstillägg icke utgå på den del av ersättningsbeloppet, som överstege den livränta ersättningstagaren vid full invaliditet skulle ha uppburit, om olycksfallsförsäkringslagen i dess lydelse före den 1 januari 1942 varit tillämplig å honom, d. v. s. 2 000 kronor eller, när den skadades tillstånd krävde särskild vård, 3 000 kronor. Sedan propositionen bifallits (statsutsk. utl. nr 211; riksd. skr. nr 449), bemyndigade Kungl. Maj:t i särskilda brev den 29 juni 1946 de ämbetsverk, vilka utgiva livräntor och andra ersättningar av här ifrågavarande slag, att å ersättningarna utbetala dyrtidstillägg i enlighet med vad som föreslagits i propositionen.

I proposition nr 59 till 1947 års riksdag hemställde Kungl. Maj:t om förlängd giltighet tills vidare till utgången av år 1948 av nyss angivna bemyndigande. Efter det propositionen bifallits (statsutsk. utl. nr 50; riksd. skr. nr 116) har Kungl. Maj:t i särskilda brev den 30 juni 1947 till nyssberörda ämbetsverk meddelat föreskrifter i ämnet.

Departementschefen. Såsom av det förut anförda framgår, ha 1946 och 1947 års riksdagar bemyndigat Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser om dyrtidstillägg å här avsedda livräntor och jämförliga ersättningar enligt grunder, som nära ansluta sig till föreskrifterna i förordningen den 30 juni 1943, nr 449. Såväl bemyndigandet som förordningen gälla till utgången av innevarande år. I en tidigare denna dag framlagd proposition har Kungl. Maj:t på föredragning av chefen för socialdepartementet föreslagit, att förordningen gives förlängd giltighet i oförändrad form under ytterligare ett år. Med hänsyn härtill finner jag giltighetstiden för förenämnda bemyndigande på motsvarande sätt böra utsträckas att omfatta ytterligare ett år.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att det Kungl. Maj:t lämnade bemyndigandet att utfärda bestämmelser angående dyrtidstillägg å vissa livräntor m. m. i anledning av olycksfall eller yrkessjukdom, vilket gäller till utgången av år 1948, må erhålla fortsatt giltighet tills vidare till utgången av år 1949.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Olof Särnmark.